

**CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA BÜYÜK ŞİİRLERİN ‘KÜÇÜK ADAMI’:
MUZAFFER TAYYİP USLU VE DÖNEM EKONOMİSİNE AYNA TUTAN ŞİİRLERİ**

Nesrin FİDANTEN¹

Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim AYDIN²

ÖZET

1922-1946 yılları arasında yaşayan Muzaffer Tayyip Uslu yeni ‘ulus devlet’in çocukluk dönemine denk gelen kısacık ömrüne, dönemin ekonomisi ve kültürel yapısına ayna tutan büyük şiirler sığdırmıştır. Muzaffer Tayyip Uslu, yaşadığı dönemde şiire yeni bir soluk getiren, öncülüğünü Orhan Veli Kanık ve iki arkadaşının üstlendiği Garip Akımı’nın getirdiği, eski kalıpları atan ve sokaktaki insanın yaşantısına taşınan yeni şiir anlayışıyla ‘şiirde insanı aramak’ düşüncesini kendisine vizyon edinmiş ve bu doğrultuda şiirler yazmıştır. Bu çalışma, Muzaffer Tayyip Uslu’nun şiirlerinde işlediği temalar bağlamında dönemin sosyo-ekonomik yapısını tahlil etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Ekonomisi, Şiir, Garip Akımı, Muzaffer Tayyip Uslu.

**THE EARLY YEARS OF THE REPUBLIC THE ‘LITTLE MAN’ OF GREAT POETRY:
MUZAFFER TAYYİP USLU AND POEMS REFLECTİNG THE ECONOMİ OF THE
PERİOD**

ABSTRACT

Muzaffer Tayyip Uslu, who lived between 1922 and 1946, has embraced the great poems that mirror the economy can cultural structure of the period to the short life span that corres ponds to the child hood of the new 'nation-state'. Muzaffer Tayyip Uslu brought a new breath to poetry during his life. Orhan Veli Kanık and his two friends made the pioneer of the Garip movement. According to the Garip of movent ignore old patternand with the new understanding of poetry that carries poetry to the life of the people on the street, he has taken the idea of "searching for people in poetry" as a vision and wrote poems in this direction. This study aims to analyze the socio-economic structure of the period in the context of Muzaffer Tayyip Uslu's themes in his poems.

Keywords: Economy of Turkey, Poetry, Garip Movement, Muzaffer Tayyip Uslu.

Makale Gönderim Tarihi / Received : 14.06.2018

Makale Kabul Tarihi / Accepted : 11.07.2018

¹ Batman Üniversitesi, SBE İktisat ABD Yüksek Lisans Öğrencisi, nesrinfidanten@gmail.com

² Batman Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü

1. Giriş

‘Cumhuriyetin ilk günleri gibiydi yüzün.’

İlhan Berk

Birinci kısımda; Muzaffer Tayyip Uslu'nun yaşadığı dönem ele alınarak Osmanlı'nın son dönemleri ve Cumhuriyetin ilk yılları anlatılmaya çalışılmıştır. İmparatorluğunun son dönemlerinde tarih sayfalarında yerini almaya başlayan Osmanlı Devleti'nden hemen sonra oluşan yeni genç oluşum adına 'Türkiye' diyerek koskoca bir imparatorluktan sonra elde tutmaya çalıştığı topraklar için büyük bir çaba göstermiştir. Çalışmanın başrolü olan Muzaffer Tayyip Uslu da bu büyük çabanın gösterildiği yıllarda doğmuş, dönemin bütün koşullarını yaşantısının bütün ayrıntılarında derinden hissetmiştir. Koskoca bir imparatorluktan sonra ayakta kalmaya çalışan yeni "ulus devlet" ilk yıllarını büyük bir yoksulluk içinde geçirmiştir. 19. ve 20. yüzyılın en talihsiz dönemine denk gelen bu genç ülkede savaşın getirdiği insani yıkımlar, ekonomik çöküntü ileri seviyelerde olmuş, ülke gerçek bir siyasi başarı göstererek dışarıda uyguladığı denge politikasıyla kendi iç politikasını toparlamaya çalışmıştır. Genç ülke Batı ile Osmanlı'nın bıraktığı sorunlardan dolayı sürekli ilişkilerden fırsatlar yaratmaya çalışmıştır. Bu yıllar hem dünyanın hem de Türkiye'nin en karanlık ve en yoksul yılları olmuştur.

İkinci kısımda; Şair Muzaffer Tayyip'in yaşadığı dönemde ortaya çıkan Garip Hareketi (I. Yeni) anlatılmaya çalışılmıştır. Edebiyat alanında her dönem olduğu gibi bu dönemde de yeniliklere gidilmiştir. Baş gösteren yepyeni bir akımla eskinin dayattığı bütün kalıplar terk edilmeye çalışılmış, şiir sokakta yaşayan "küçük adam" konu edinmeye başlamıştır. Bu köklü yeniliğin mimarı olan Orhan Veli ve arkadaşları Garip Akımı ile edebiyata yeni bir soluk kazandırmıştır. Muzaffer Tayyip Uslu da bu akımı benimseyen şairlerdendir. Uslu, şiir dilinin anlam bakımından açık ve net olmasını, "şiirde insanı aramak" görüşünü savunarak Garip Akımı çizgisinde bir şairlik tutumunu benimsemiştir.

Genç Cumhuriyet'in ilk yıllarında elbette acılarla dolu süreçler yaşanmış ve bu yıllarda yaşayan insanların hikâyeleri de hayli üzücü olmuştur. Genç ülkenin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntı dönemin halkına fazlasıyla yansımış, insanların çoğu hayatını büyük bir yoksulluk içinde geçirmiştir.

Üçüncü kısımda; o dönemde yaşayan ve genç yaşta parasızlıktan dolayı tedavi göremeyip verem hastalığından dolayı hayata veda eden Şair Muzaffer Tayyip Uslu'nun hayatı ve şiirleri üzerinden dönemin sosyo-ekonomik koşullarının toplum ve insan üzerindeki etkileri tahlil edilmiştir. Muzaffer Tayyip Uslu'nun şiirini iktisadî terim ve kavramlar ekseninde incelemeyi amaçlayan disiplinler arası niteliği haiz çalışma, bu paralelde şairin şiirlerindeki parasızlık, açlık gibi insani deneyimlerin arka plânıyla ilgilenmektedir.

2. Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Yaşanılan Mali Sorunlar ve Bu Sorunlarla Birlikte Ekonominin Yeni Oluşturulan 'Ulus Devlet'e Tasfiyesi

Son döneminde ciddi oranda sarsılan Osmanlı ekonomisi, sakin koşullarda yeni "ulus devlet"e tasfiye edilmemiştir. Neredeyse bütün ülkelerin savaş yaşadığı ve savaşlardan dolayı ekonominin de çalkantılı olduğu Osmanlı'nın son yıllarında, Osmanlı İmparatorluğu bölünüp tarih kitaplarında yerini alırken bir yandan da yeni bir "ulus devlet" ile "Türkiye" inşa edilmeye çalışılmıştır. Ekonomi böyle bir ortamda eski devletten alınıp, yeni devlete tasfiye edilmiştir (Kazgan, 2013: 33).

Osmanlı Devleti yıkılmaya yakın, ekonomik alanda oldukça zor sorunlarla uğraşmıştır. Bu sorunların en önemlileri; savaşlar, alt yapı eksiklikleri, sanayileşememe, borçlanma olarak sıralanabilmektedir. Borçlanmalar yeni oluşturulan 'ulus devlet' içinde önemli bir sorun olmuştur.

Osmanlı Devleti 1854 yılında Kırım Savaşı'nın meydana getirdiği mali yük nedeniyle ilk defa dış borçlanmaya gitmiştir. Ayrıca 1834 yılında da İngilizlerle yaptığı Ticaret Antlaşması'yla ve hemen ardından 1861 yılında diğer ülkelerin avantajı için verilen ticari serbestlikler de devleti büyük bir uçuruma sürüklemiştir. Verilen tavizler Osmanlı'nın ekonomik alanda ilerlemesini durdurarak gitgide gerilemesini de beraberinde getirmiş, bu dönemde ticaret, tezgâhtarlar ve açıldıktan hemen sonra kapanan zayıf fabrikalara bağlı olmuştur. Ekonominin en verimli alanı olan tarım, konulan vergiler (Aşar Vergisi), ihracatta yaşanan sorunlar, emek yetersizliği yüzünden ancak ülke içindeki ihtiyacı karşılayacak kadar azalmıştır. Osmanlı Devleti böyle bir durumda Birinci Dünya Savaşı'na girmiş, sallantıda olan ekonomi neredeyse tamamen çökme noktasına gelmiştir. Ardından girilen Kurtuluş Savaşı ve akabinde yeni bir "ulus devlet" oluşturulmaya çalışılmıştır. Atatürk'ün "Türk tarihi incelenirse; gerileme ve çöküntü nedenlerinin iktisadî sorunlara bağlı olduğu görülür. Kazanılmış zaferlerin ve uğranılmış başarısızlıkların tümü iktisadî durumla ilgilidir" ifadesi duruma ışık tutmaktadır (www.tuicakademi.org).

Osmanlı Devleti 18. yüzyıldan sonra ekonomik buhranlar yaşamıştır. Buhranlar bütçe açıklarıyla başlamış, kaybedilen savaşlar artmış ve savaş giderlerinin artmasıyla devam etmiştir. Sonuçta Batı'nın yaydığı "kapitalist düzen" Osmanlı Toprakları'nda da yayılma göstermiş ve Batı, dünya ekonomisinin en güçlü aktörü haline gelmiştir. Bu durumu müteakip "mali emperyalizm" ise Osmanlı'nın sürekli borçlanmasına sebep olmuştur. Borç veren Batılı Devletler Osmanlı'nın ekonomisine müdahale etmeyi kendilerine verilmiş bir hak olarak görmüş ve ekonomiyi istedikleri yöne çekmeye başlamışlardır (Kalabak, 2014: 323).

Osmanlı Devleti'nin ekonomik alanda güç kaybettiği ve yarı-sömürgeleşmiş durumuna örgütlü tepkiyi halkı yanına çekerek gösteren aydın kadrolar; oluşan karışıklıklardan fırsat yaratmaya çalışarak gidişatı yönlendirmeye başlamıştır. Batı ile ilişkilerin sonucunda yeni bir eğitim ve zihniyet düşüncesi oluşmuş, diğer yandan da yarı sömürgeleşme sürecinde elde edilen tecrübeler doğrultusunda yeni yollar belirlenmiş ve bu yeni yolda ilerlemeye çalışılmıştır. Tanzimat'la beraber gelen "taklitçi" liberalizm yerine Alman "Ulusçu Ekonomi Modeli" benimsenmiştir. Fransızlardan gelen "ulus" anlayışı Almanların "ulusal ekonomi" anlayışıyla birleştirilerek yeni bir tanım oluşturulmuştur. 26 ya da 46 farklı etnik gruptan oluşan imparatorluktan gelen halk bir üst kimlik oluşturularak tanımlanan "Türk" adı altında toplanmıştır. Atatürk'ün "Ne mutlu Türküm Diyene" sözü bunun karşılığı olmuştur (Kazgan, 2013: 34).

1923 yılında ilan edilen Cumhuriyet ile birlikte Yeni Türkiye toplumsal ve insanî çöküşün yanında devam eden savaşların yol açtığı ekonomik çöküşle de mücadele etmiştir. Üretim bu dönemde küçük çaplı işletmelere bağlı kalmıştır. 1923-1932 yılları arasında varlığı olmayan özel sektörün güçlenmesi için özel sektörü destekleyen ekonomik politikalar uygulanmaya çalışılmış, devlet yatırımları yapılmış, Teşvik-i Sanayi Kanunu ile hammadde ihtiyacı ithal edilmeye başlanmış, İş Bankası, Sanayi ve Maadin Bankası gibi milli bankalar faaliyete başlamıştır (Sönmez ve Şimşek, 2011: 95-96).

3. Yıkılan İmparatorluğun Ardından Ayakta Durmaya Çalışan Yeni 'Ulus-Devlet' Türkiye: 1920-1946 Yılları Arası Dönem

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Türkiye geçimini tarımla idame ettiren geri kalmış bir ülkedir. Tarımla geçimini sağlamaya çalışan küçük çiftçi diye tanımladığımız büyük grubun vaziyeti kendi geçimine dahi yetmemiştir. Bu dönemde kırsal kesimde toprak sahibi olmayan köylü oranı % 50 civarlarında olmuştur. İzmir ve İstanbul dönemin en gelişmiş şehirleri olmasına rağmen çok küçük bir endüstriye sahiptir. Dolayısıyla Yeni Ulus Devlette sanayileşme Batı'daki gibi aşamalar halinde

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Büyük Şiirlerin ‘Küçük Adamı’: Muzaffer Tayyip Uslu ve Dönem Ekonomisine Ayna Tutan Şiirleri

gerçekleşmemiş, işçiler, bir işçi sınıfı oluşturarak zamanla güçlü bir tabana sahip olamamışlardır. 1909 yılında sendikalaşmayı ve grevi yasaklayan Tatil-i Eşgal Kanunu işçi sınıfının oluşmasının ve güçlenmesinin önünde bir engel olmuştur (Akyıldız ve Eroğlu, 2004: 44).

24 Temmuz 1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması yabancılara sağlanan bazı ayrıcalıkları ortadan kaldırmıştır. Ancak Osmanlı Devleti’nden kalan borçların % 62,5 oranını Türkiye ödemek zorunda kalmıştır. Borçlar 1954 yılına kadar tasfiye edilmiş, belli bir miktarı daha öncesinde Milletler Cemiyeti tarafından azaltılmıştır (Karabıçak, 2000: 52).

Cumhuriyetten önce Osmanlı Devleti’nin son dönemlerinde ortaya çıkan “milli ekonomi” düşüncesi Cumhuriyet Hükümetleri tarafından da benimsenmiştir. Bu dönemde uygulanan ekonomik politikaların temel belirleyicisi bu olmuştur. Cumhuriyet ilan edilmeden önce yapılan İzmir İktisat Kongresi’nin amacı da bir sermaye sınıfı oluşturma ve yabancı sermayeyi çekici faaliyetlerde bulunma olmuştur. Yerli üretimin korunması amacıyla çıkarılan gümrük tarifeleri ve daha önce getirilen Teşvik-i Sanayi Kanunu’nun kapsamının genişletilmesi, sınaî ürünlerin gümrükten muaf tutulması, Sanayi ve Maadin Bankası’nın kurulması ve yeni bir Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkarılması gibi konular kongrenin üzerinde durduğu ilk konulardan olmuştur (Ayan, 2017: 272-273).

Ekonomik hayatın ulusallaştırılması girişimcilik deneyimi ve sermaye birikimi olmadan mümkün görünmemiştir. Bu yüzden devlet desteği şart olmuş ve Türkiye bunun farkında olmuştur. Yeni Ulus Devlet kolları sıvayarak yeni ekonomiyi şekillendirmek için ilkin 1924 yılında İş Bankası’nı kurarak bütün kaynaklarıyla desteğe girişmiş, hemen ardından Ziraat Bankası devlet tekelinden alınarak özelleştirilmiştir. Sanayi ve Maadin Bankası 1925 yılında kurulmuş ve kredi vermekle görevlendirerek, daima Türk girişimcilerinin % 51 oranında daha fazla paya sahip olması şart koşulmuştur. Teşvik-i Sanayi Kanunu (1927) yine bu dönemde çıkarılarak yeni bir liberal oluşuma doğru demir alınmıştır (Kazgan, 2013: 45).

1929 yılında New York Borsası’nın çöküşüyle patlak veren krizden dolayı Dünyada yeni bir ekonomik ortam arayışına gidilmiştir. Türkiye’de tarım ürünleri fiyatları da bu krizden dolayı ciddi oranda sarsılmış, ekonomisinde tarımın etkisi büyük olan bir ülke için bu durum oldukça zorlayıcı olmuştur. Her ne kadar Türkiye’de ilk yıllarda liberal düşünceye sahip politikalar uygulanmaya çalışılsa da özellikle 1932 yılında devletçilik politikaları uygulanmaya başlanmıştır. Bu çerçevede Türk Parasının Korunma Kanunu, Ticarete Tahsisin Men’i ve İhracatın Murakabese Kanunu ile Merkez Bankası kurulmuş ve devlet ekonomide aktif rol oynamaya başlamıştır. Bunların sonucunda özellikle 1930-1939 yılları arasında devletçilik politikaları uygulanmıştır (Öztürk, 2013: 137-138).

1930 yılından itibaren uygulamaya başlanan devletçilik politikalarıyla 1933 yılında Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlanmış ve 1934 yılında uygulamaya konulmuştur. Bu plan doğrultusunda hammaddelerinin ülke içinden tedarik edileceği 20 fabrika kurulmaya karar verilmiş ve bu fabrikaların devlet tarafından yönetilmesi öngörülmüştür. Bu ölçekte faaliyete giren kamu sermayeli sanayi işletmeler Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı’nın sonucudur. Devlet bu dönemde sanayi sektörüne hâkim en önemli aktör olmuştur. Birinci Sanayi Planı başarıyla zamanından önce uygulanmış ve bu da İkinci Plan için hazırlanılmasına sebep olmuştur. Ancak 1939 yılında patlak veren İkinci Dünya Savaşı sebebiyle İkinci Sanayi Planı askıda kalarak uygulanamamıştır (Ayan, 2017: 279-280).

Devletçilik politikalarına geçilen bu dönemde Osmanlı Devleti’nden kalan borçların çoğunu ödemek zorunda kalan Türkiye yeni dış borçlardan kaçınmıştır. Ancak buna rağmen 1940’a gelinmeden dış borçlanmaya gidilmiş borç tutarı 236 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye bununla kalmayıp borçlanmaya devam etmiş İngiltere, Fransa ve Almanya’dan çeşitli tarihlerde krediler alınmış, dış borç 439 milyon dolara yükselmiştir (Karabıçak, 2000: 53).

1940'lerde yaşanan İkinci Dünya Savaşı sırasında Türkiye'de gelir düşmüş, enflasyon hızla yükselmiştir. Bunlara Kasım 1942'de Savaşın ekonomik zorluklarını aşmayı hedefleyen ve edinilmiş servet ve kârlara yönelik bir defaya mahsus çıkarılan Varlık Vergisi, hemen ardından zengin çiftçilerin vergilendirilmesi ile ilgili olarak çıkarılan ancak küçük çiftçiye de dayatılan Toprak Mahsulleri Vergisi gibi büyük ekonomi politikası hataları neden olmuştur (Kazgan, 2013: 61).

Sonuç itibariyle; 1923-1945 yılları arasında ekonomik hayat üç döneme ayrılmaktadır. İlk olarak 1923-1930 yılları arasında uygulanan liberal politikalar, ikinci olarak 1930-1938 yıllarında uygulanan devletçilik politikaları ve üçüncü olarak 1939-1945 yıllarını kapsayan İkinci Dünya Savaşı Dönemi şeklinde ilerlemiştir (Akyıldız ve Eroğlu, 2004: 47-48).

4. Şiiri Sokaktaki 'Küçük Adam'ın Yaşantısına Taşıyan Yeni Anlayış: Garip Akımı

1839 Tanzimat Fermanı ilanından sonra Türk Edebiyatı yeni bir çizgi oluşturmuş; yeni temalar, yeni edebi türler, söyleyiş şekilleri ortaya çıkmış, eski edebiyattan farklı bir şiir anlayışı gelişmiştir. Tanzimat Dönemi ile o yıllarda yaşanan sosyal, siyasi, kültürel ve ekonomik hayat edebiyata da yansımıştır (Mumcu Ay, 2009: 1230-1234).

Geçmişin sayfaları karıştırıldığında şiirin, tüm milletlerin içinde bulunduğu koşullardan beslenerek güçlü bir şekilde var oluşu, önemli olduğunu göstermektedir. Bu açıdan Türk Milleti'nin de geçmişine bakıldığında şiirin önemli bir yeri olduğu görülür. İslamiyet'ten önce de sonra da varlığını her zaman hissettiren şiir, dönemin sosyo-kültürel, siyasi ve iktisadi ortamına ayna tutmuştur. Osmanlı Devleti'nin yükseliş, duraklama, gerileme dönemlerinin tamamında şiir her zaman konumunu korumuş ve daima kendini zenginleştiren bir dünyaya sahip olmuştur. Şiir dünyası Osmanlı'nın siyasi koşullarının ağırlaştığı 19 ve 20. yüzyılda yeni konular ve yeni şairleri bünyesine almış, Birinci Tanzimat Dönemi'nde Namık Kemal, Şinasi, Ziya Paşa İkinci Tanzimat Dönemi'nde Abdülhak Hamit Tarhan, Recaizade Mahmut Ekrem dönemin yazarları olmuşlardır. Servet-i Fünun Edebiyatı'nda Tefik Fikret, Cenap Şahabettin sembolizm akımı düşünceleriyle dönemin parlayan yıldızları olmuşlardır. Hemen ardından baş gösteren Fecr-i Atî Edebiyatı'nda ise Ahmet Haşim önemli bir şair olmuştur (Aydın ve İşler, 2016: 336).

Osmanlı Devleti'nin yıkılmasıyla başlayan ve yeni "ulus devlet" in oluşmasıyla devam eden gidişat elbette ki şiir dünyasını da etkilemiş, eskiyi terk eden ve dil konusunda eleştiren yeni bir akım Cumhuriyetin ilanından sonra baş göstermiştir. Şüphesiz ki burada bahsedilen şiir akımı, öncülüğünü Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday, Oktay Rifat Horozcu'nun üstlendiği Garip Akımı bir diğer isimle Birinci Yeni Hareketi olmuştur.

Garip Şiir Akımı'nın üç temsilcisi 1937 yılında "şiirler" başlığı altında 10 tane şiiri Varlık Dergisi'ne göndermişlerdir. Ardından Kanık, Varlık Dergisi'ne yeni akımla ilgili 4 makale yazmış ve bu makaleler sonradan "Garip" adlı kolektif şiir kitabının ön sözüne konmuştur. "Bu ön sözün temel savı, 'eskiye ait olan her şeye karşı çıkmak' tır. Kendilerini 'Garip' olarak adlandırılmaları da bu aykırı ve cüretkâr çıkışın bir ifadesidir. Orhan Veli tarafından yazılan *Garip* ön sözü 'basitlik, sadelik, aleladelik' ilkesinden yola çıkarak konuşma dilini ve halkın beğenisini, 'sıradan / küçük insan'ın yaşama uğraşını merkeze almayı savunur. Ön sözde ölçü, uyak, söz ve anlam sanatları gibi geleneksel şiire ait olan her şeyin terk edilmesi ve başka sanat dallarından yararlanılmaması gerektiğini savunan Orhan Veli, şiirin 'müreffeh sınıfların' değil 'yaşamak hakkını mütemadi bir didişmenin sonunda' kazanan insanların zevkine hitap etmesi gerektiğini ileri sürer" (Karadeniz, 2015: 32-33).

Geçmişten gelen ve sanatın tamamen sanat için olduğunu savunan eski edebiyat anlayışı Kanık ve arkadaşları tarafından oldukça eleştirilmiş, 'mühim olan kelimeler değil, kelimeler arasındaki

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Büyük Şiirlerin ‘Küçük Adamı’: Muzaffer Tayyip Uslu ve Dönem Ekonomisine Ayna Tutan Şiirleri

gerçeklerdir’ düşüncesiyle şiirde gerçekliği ve açıklığı benimsediklerini ifade etmişlerdir. Orhan Veli Kanık’a göre, “*yapıyı temelinden yıkmak lazımdır. Biz senelerden beri zevkimize, seviyemize, irademize hükmetmiş; onları tayin etmiş, onlara şekil vermiş edebiyatların bize öğretmiş oldukları her şeyi atmak mecburiyetindeyiz. O ruhu atmak, o seviyeyi kaybetmek, o zevki unutmak mecburiyetindeyiz. Sade güzel telakkilerimiz³ değil bütün telakkilerimiz değişmeli. Yeni unsurlar, yeni söyleyiş tarzları, yeni malzemeler bulmalıyız*” (Mumcu Ay, 2009: 1245).

Bu akıma mensup şairlerin şiirleri İkinci Dünya Savaşı’ndan kaynaklanan siyasal, toplumsal ve iktisadi gerilimin çok yüksek olduğu bir zaman diliminde okurla buluşmuştur. Garip Akımı’nı benimseyenler şiirleri ‘küçük adam’ların yaşadığı sokaklara, mahallelere taşımış, bu akım ‘küçük adam’ın edebiyatı olmuştur (Kara, 2013: 454).

Orhan Veli Kanık, Garip Akımı şiirinin özelliklerini makalelerini topladığı Garip Poetikası’nın önsözünde belirtmiştir (Çalışkan, 2010: 161-162);

1. Şiir bir söz söyleme sanatıdır.
2. Şiirdeki biçimsel unsur vezin ve kafiye unsurlarıyla sağlanmalıdır.
3. Şiirdeki biçim unsuru şiirin kendisidir.
4. Şiirdeki kelimeler bizzat kendi anlamlarıyla kullanılmalıdır.
5. Halkın dili şiir dili için en verimli kaynaktır.
6. Gereksiz teşbihler ve mecazlarla anlam zorlaştırılmamalı var olan kelimeler herkesin anladığı bir şekilde kullanılmalıdır.
7. Şiirdeki bütünsel güzellik mısra ve parça güzelliğini geride bırakmaktadır.
8. Ahenk oluşturulsun diye musiki ve mısra görüşleri benimsenmemelidir.
9. Şiirin teması şiiri oluşturan en temel unsurdur.
10. Şiirde yapı önemlidir.
11. Şiir ideolojik ve dini görüşlerin benimsetilmesi için bir araç olarak kullanılmamalıdır.
12. Eski şiir anlayışı terk edilmelidir.
13. Şiirde ‘safılık’ ve ‘basitlik’ önemlidir.
14. ‘Sanat sanat içindir’ görüşüyle tematik olarak anlaşılması zor şiirlerin yazımı terk edilmelidir.
15. Şiirde çocukluğa dönüş temaları önemlidir.
16. Gerçeküstüçülük düşünceleri benimsenmemelidir.
17. Hayat şiire endekslenmelidir.

5. Kısacık Bir Ömre Sığdırılan Büyük Şiirlerin ‘Küçük Adamı’: Muzaffer Tayyip Uslu

5. 1. Yaşamı ve Edebî Kişiliği

Genç Cumhuriyet’in genç şairi Muzaffer Tayyip Uslu, Osmanlı’nın yıkılmasından sonra, ayakta kalmak için var olan gücünün karşılık geldiği çabadan fazlasını göstererek sorunlara göğüs geren Yeni Ülke’nin en zayıf ve en zor dönemlerinde kısacık bir ömür yaşamıştır. Dönemin ekonomik sorunlarını hayatının her alanında sonuna kadar hissetmiş olan yetenekli şair, talihsiz bir döneme denk gelmesinin yanında bir de henüz 18 yaşındayken zatürreye yakalanmış, içinde bulunduğu yoksulluk nedeniyle tedavi görememiş, ardından hastalığı ilerleyerek vereme dönüşmüş ve genç yaşta dilinden düşürmediği yaşama sevinciyle hayata gözlerini yummuştur.

³ Telakki: Görüş, anlayış.

Muzaffer Tayyip Uslu'nun hayatı Cumhuriyetten sonra oluşan Yeni Türkiye'nin durumuna çok benzemektedir. Onun güçsüz ve zayıf bedeni bile genç ülkenin durumunu tasvire yeterlidir.

Uslu, 1922 yılında İstanbul'da doğmuş, yaşamının bir bölümünü babasının polis memuru olmasından dolayı Mersin'de geçirmiş, daha sonra babasının tayini nedeniyle yolu Zonguldak'a düşmüş ve orada hayata veda etmiştir. Zonguldak Kömür İşletmeleri'nde memurluk yapmıştır. 1943 yılında zatürre nedeniyle liseyi güçlüklerle bitiren şair İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü kazanmış ancak yakalandığı verem ve parasızlıktan dolayı eğitimini tamamlayamamıştır (Uslu, 2018: 1).

Muzaffer Tayyip Uslu kendisiyle aynı kaderi paylaşan arkadaşı Şair Rüştü Onur ile birlikte henüz lisedeyken *Varlık Dergisi*'ne şiirler göndermeye başlamıştır. İlk şiiri de 1941 yılında bu dergide yayımlanmıştır. *Varlık Dergisi*'nin yanı sıra, *Ocak Gazetesi*, *Kara Elmas* ve *Değirmen* dergilerinde çıkan şiirleri oldukça beğenilmiştir. Uslu şiirlerinde, yaşadığı onca yoksulluk ve hastalığa rağmen yaşama sevincini anlatmıştır. Behçet Necatigil onun için “yaşamındaki acılara rağmen, gizli bir üzgünlük içinde yaşamının güzelliğini yazdı” demiştir (Uslu, 2018: 1).

“Küçük adam”ın şiirini yazan Orhan Veli'nin öncülük ettiği Garip Akımı'nın şiir anlayışını benimseyen Uslu, genç yaşta bu hareketin şairleri arasında yer almıştır. Ömrünün son yıllarında erkenden öleceğinin farkında olan şair tek şiir kitabı olan *Şimdilik* adlı eserinde kısacık ömründe kaleme aldığı bütün şiirlerini toplamıştır.

Askerlik işleri için gittiği Ankara'da Necati Cumalı ile karşılaşmış ve tanışmış Uslu, dört veya beş saatlik sohbetten sonra Cumalı ile ciddi bir gönül bağı kurmuş olmalı ki, Necati Cumalı, Uslu ölmeden önce ve öldükten sonra hakkında yazılan bütün yazıları toplayarak Uslu'yu anlatan tek kitap olan *Muzaffer Tayyip Uslu* kitabını çıkarmıştır (Özbek, 2012: 217).

Özbek'in aktardığına göre kendisiyle sohbeti esnasında Uslu'nun şu ifadeleri Cumalı'yı çok etkiler: “*Şiirlerimin kusurlarını bilmiyorum değilim. Uğraşabilirsem çoğunu daha güzel söyleyebilirim. Ama bu ölüm korkusu yakamı bırakmıyor ki... Her başladığım işi hemen bitirmek istiyorum*” (Özbek, 2012: 217).

5. 2. Şiire Dair Görüşleri

Uslu, geçmişten bugüne yapılan tanımlama çabalarının türün ancak muhtelif cephelerinden birkaçını işaretleyebildiğini düşünür. Ancak bu, şiirin tanımlanamaz oluşu anlamına gelmez. Tek şiir kitabının son sayfalarında kaleme aldığı yazılarda şiire dair şu ifadeler kayıtlıdır:

“*Şiir nedir? Bu soru insanoğlunun dudaklarında kim bilir kaç defa dolaştı ve dolaşacak. Şiiri şu veya bu şekilde tarife kalkışanlar onun ancak bir tek cephesini aydınlatılabildiler. Şiirin tarif edilememesinin sebebini ilahiliğine atfetmek şiire ihanettir*” (Uslu, 2018: 69).

Ona göre şiir kelimelerle tasvir edilir ve mübalağalı anlatımlar şiiri üstün kılmaz, şiir her zaman anlatılmak istenen temayı doğrudan anlatmalıdır.

“*Güzele ünsiyet⁴ peyda etmemiş bir kimse çirkini nasıl tanısin? Güzele tahlil değil telkin yoluyla varılacağını artık zihnimize yerleştirelim*” (Uslu, 2018: 70).

Bu cümlesi ile eskinin şiir üzerinde oluşan düşüncesini eleştirmiş ve ancak eleştiriler yoluyla hakiki yolun bulunacağını savunmuştur. O da Orhan Veli Kanık gibi eskinin yarattığı şiir tutumunu eleştirmiş, kelimelerin öz anlamlarıyla yolunda ilerlemiştir.

“*Bugün artık inkâr edilemez bir gerçektir ki bütün sermayesi vezin ve kafiyenin temin edeceği ahenkle; teşbih istiare gibi lafız⁵ sanatlarından ibaret olan şiir tarzı iflas etmiştir ve şiirin kapıları insanı ilgilendirmeyen problemlere çoktan kapanmıştır*” (Uslu, 2018: 71).

⁴Ünsiyet: Arkadaşlık, ahbablık, tanışıklık.

⁵ Lafız: Sözcük, söz.

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Büyük Şiirlerin ‘Küçük Adamı’: Muzaffer Tayyip Uslu ve Dönem Ekonomisine Ayna Tutan Şiirleri

Bu sözleriyle eski şiir anlayışının artık anlamını yitirdiğini, yeni ve insanı ilgilendiren bir söylemin yaratılması gerektiğini savunan Uslu, kendi şiirlerinde eskinin hiçbir özelliğini yansıtmayarak Garip Akımı'nın esintilerini hissettirse de bazı şiirlerinin kendine özgü yapısı da gözden kaçmamıştır.

“Yeni şiir muasırlaşmanın⁶ sosyal bir neticesidir. Zamanımızın şairi, şiiri gökten yere indirmek gibi çetin bir davanın peşindedir” (Uslu, 2018: 77) sözleriyle ise şiiri abartılı söylem tarzından arındırıp kelimelerin öz anlamlarına indirgeyen Garip Akımı'nı destekleyerek, akımın Savunduğu ‘küçük adam’ edebiyatıyla ‘şiirde insanı aramak’ parolasını oluşturmuş ve genç Türk şairlere yol göstermeye çalışmıştır.

5. 3. Dönemin Ekonomik Koşullarına Ayna Tutan Şiirleri

Ben

*Rivayete göre
Allah'ın talihsiz kulu*

Ben

*Üsküdarlı Şükriye Hanımın
Ortanca oğlu*

Ve yirminci yüzyılın

*Eli ayağı bağlı
Zavallı şairi*

Muzaffer Tayyip Uslu

Şiirler söylemek istiyorum size

Siz sevgili insan kardeşlerime (Uslu, 2018: 11)

24 yaşında hayata gözlerini yuman şairin zatürreye yakalandıktan sonra vereme dönüşen hastalığının tedavisi için senatoryuma 900 lira ödemesi gerekmiştir. Ancak çalıştığı Zonguldak Kömür İşletmeleri'nde henüz 2 yılı doldurduğundan 200 lira alabilmiş, kalan 700 lirayı karşılayacak maddi gücü bulunmadığından Oktay Rifat' a yazdığı bir mektupta bunu dile getirmiş ve Oktay abisinden medet ummuştur. Oktay Rifat' tan olumlu veya olumsuz bir yanıt gelip gelmediği bilinmez ancak senatoryuma yatmadığını ve tedavi edilmediğini göz önünde bulundurursak Oktay Rifat da kendisine yardım edememiştir. “Arkadaşlık” şiirindeki “eli ayağı bağlı/ zavallı” tabirleriyle kendisini tanıtmış ve bunu şairane bir anlatım yaratmak amacıyla değil, gerçekten de durumunun tasvirine yakın betimlemeler olduğu için kullandığını anlayabilmekteyiz (Özbek, 2012: 216).

Her bahar böyle olurum

Bir kızı severim muhakkak

Sarı saçlı

Ve ceplerimi arasanız

Metelik bulamazsınız (Uslu, 2018: 16)

“Bahara Kaside” şiirinde baharla birlikte yeniden canlanan doğa karşısında şairin de aşka, sevgiye dair duyguları kabarmış ve her bahar mutlaka bir kızı sevdiğini söyleyerek özellikle sarı saçlı kızlara hayranlık duyduğunu belirtmekten çekinmemiştir. Hemen arkasından “*ceplerimi arasanız/ metelik bulamazsınız*” dizeleriyle paradan yana sıkıntılarının olduğuna değinmiş ama genel itibariyle parasızlığı yaşamın tadına varmanın önünde bir engel olarak görmemiştir.

⁶ Muasırlaşmak: Çağdaşlaşmak.

O bir kenar mahalle dilberi

Ben bir kenar mahalle şairi (Uslu, 2018: 19)

“Kenar Mahalle Şarkısı” şiirinde yaşadığı semtin de ekonomik durumunu tahlil eden şair mahallesindeki bir kıza vurulduğunu, kızın da ekonomik yönden çok da iyi olmadığını “*kenar mahalle dilberi*” tabirinden anlayabilmekteyiz.

“Ölüler Konuşuyor” şiirinde ise birbirinden farklı koşullarda hayata veda eden insanları, öldükten sonra kendi zihninde konuşturmuştur:

Ben veremden öldüm

Belki ölmezdim

Sıkıntım olmasaydı

Paradan yana

Ben de cephede öldüm

Süngü taktım

Hücuma geçtim

Ve kâfi geldi

Kâfi geldi tek bir kurşun

Veda etmek için hayata

Varşova önlerinde

Bir ümit vardı içimde yaşarken

Belki diyordum kendi kendime

Belki öldükten sonra

Mümkündür yaşamak

Ekmek elden

Su gölden

Onu da kaçırdım şimdi elimden

Söyleyin ne yapayım ben?...

Beni doğururken ölmüş annem

Zaten zayıf bir kadınmiş zavallı

Ben de öldüm işte yirmi yaşında

Açlıktan ki o da ayrı mesele

Annemi arıyorum şimdi

Öldüğüm günden beri

Bir türlü bulamıyorum (Uslu, 2018: 20-21)

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Büyük Şiirlerin ‘Küçük Adamı’: Muzaffer Tayyip Uslu ve Dönem Ekonomisine Ayna Tutan Şiirleri

Birinci bölümde vereme yakalanmış bir kişiyi, belki de tam anlamıyla kendisini yansıtmaya çalışmış, parasızlıktan dolayı tedavi olamayan kişi hastalığa yenik düşerek ölmüş ve şaire göre öldükten sonra konuşmuştur.

İkinci bölümde savaşta öldürülen bir kişinin diliyle konuşmuş ve dönemin savaşla iç içe yıllarını şiirlerinde ilk defa böyle tasvir etmeye başlamıştır.

Üçüncü bölümde yaşarken ekonomik durumunun kötü olmasından dolayı sürekli iyi yaşamayı arzulayan bir kişinin öldükten sonra ekmek elden su gölden yaşantıyı bulamadığını ve bundan dolayı yakındığını ifade etmiştir.

Dördüncü bölümde ise 20 yaşında açlıktan ölen birinin diline geçmiştir. Dönemin koşullarında açlıktan ölmenin mümkün olabileceğine değinen şair dönemin yoksulluğuna bir de burada değinmiştir. Ölen kişinin annesini betimleyen sıfatlarına bakacak olursak zayıf ve zavallı kelimeleri döneme karşılık gelen tasvirler olmuştur.

*Son günlerimi yaşıyorum sanki
Gökyüzünü seyretmemiştim böyle hiç
Başımı kaşıyarak
Bu kadar mahzun etmemişti beni
Babası ölen çocuk
Dalı kırılan ağaç
Kocası sarhoş olan kadın
Bu kadar mahzun etmemişti beni
Ah boyu devrilesi
Körolası Dünya Harbi (Uslu, 2018: 24)*

‘Dünya Harbi’ şiiriyle ömrünün son yıllarının tamamını İkinci Dünya Savaşı sıralarında geçiren Uslu, savaşa ve savaşın yıkımlarına şiirlerinde sıkça değinmiştir. Japonya’nın Amerika’ya saldırdığını ve resmen savaşın başladığını Uslu’ya haber veren Necatigil, Uslu’nun üzüntüsü karşısında “*Senin savaşın sana yeter muzaffer/ senin savaşın sana yeter*” ifadelerini kullanmıştır (Erdoğan, 2013).

*Bariş ilan edildi nihayet
Her şey eski halini aldı
Ne olduysa cepheye ölene oldu
Bir sabah aldılar evinden
Güneşli bir gün vardı dışarıda
Ağaçlar da henüz çiçeklenmişti
Ne kadar durgundu Allahım deniz
Ve bir daha dönmedi geri
İşte bütün hikâye
Annesi ağlıyor şimdi (Uslu, 2018: 29)*

Şair 1945 yılında sona eren savaşın yıkıntılarında, “Barış” diye adlandırdığı bu şiirde değinmiştir. Cephede ölenin arkasından ağlayan annesinin gözyaşlarına atıf yapmıştır. Daha sonra kaleme aldığı “Harpten Önce” şiirinin *Siyah gözlüklü delikanlının / Deniz gibi mavi / Masmavi gözleri varmış / Harp başlamadan evvel* (Uslu, 2018: 29) mısralarında mavi gözlü delikanlının artık yaşamadığını dile getirmiştir.

*Adamın birine sormuşlar
Paran olsa ne yapardın
Demiş ki:
'Birer kürk manto alırdım
Bütün güzel kadınlara'
Bana da deseler
Ya sen ne yapardın
Vapura atlayıp
Doğru İstanbul'a giderdim
Ah, benim güzel İstanbulum* (Uslu, 2018: 30)

Şair “İstanbul” şiirinde dönemin getirdiği ekonomik koşullardan dolayı paraya sahip olmanın hayalini kurmaktadır. Doğduğu, ekonomik yetersizliklerden ve hastalıktan dolayı eğitimini bile tamamlayamadığı İstanbul'a gitmenin, parası olunca ilk yapacağı eylem olacağını belirtmiştir.

*İnsan yaratılmışım çünkü
Sırası gelmiş
Ağlamışım
Gülmüşüm sırasında
Parasız kalmış
Aç kalmışım sonra
Artık nereye gitsem
Hatıralar peşimde* (Uslu, 2018: 32)

“Hatıralar” parasızlığı ve aç kaldığı anılarının olduğunu dile getirmiştir. Garip Akımı'nın getirdiği ‘*söz söyleme sanatı*’ kelimelerin öz anlamlarıyla kullanılmasını sağlamış Uslu da şiirlerinde bunu uygulamış bu nedenle şiirlerindeki anlam yorumuna gerek kalmadan anlaşılacaktır.

*Seni düşündük
Yoksulluğu içinde gecemizin
Küfür ederek bu âlemin
Geçmişine
Geleceğine
Seni düşündük
Aç karnına*

*Cumhuriyetin İlk Yıllarında Büyük Şiirlerin ‘Küçük Adamı’: Muzaffer Tayyip Uslu ve
Dönem Ekonomisine Ayna Tutan Şiirleri*

Sen bir dilim ekmek kadar aziz

Ve bir bardak şarap kadar güzel

Sen yürümesini bilen güzel kız (Uslu, 2018: 51)

“Bu Da Bir Sevda Şiiri” adlı şiirde şair, yoksulluk içindeki gönül zenginliğiyle yine bir kadını şiirine konu etmiş ve kadını en çok ihtiyaç duyduğu ekmeğe ve şaraba benzetererek hem kadına karşı duyduğu ilgiyi hem de ekmek ve şaraba duyduğu ihtiyacı tasvir etmiştir.

Sevmek bir kelimedir

“sarı saçlı” bir dersem bir kız için

Sıfat söylemiş olurum.

“Ben sarı saçlı bir kız sevdim”

Bu bir cümledir. Sevda dolu bir cümle

Nokta koymalı, durmalı zira

Zira “açlık” da bir kelime

Cümleye gelmez sarı saçlı kız gibi

Ah elbet dolaşırsa ölüm sık sık dilime

“Öleceğim, öliyorum, öldüm”

Diyeceğim bir gün (Uslu, 2018: 58)

Ölümünden sonra yayımlanan “Gramer” adlı şiirde şair her zaman değindiği aşk ve açlık ifadelerini kullanmış ve her ikisine de neredeyse aynı şiddette ihtiyaç duymuştur.

Diyecekler ki arkamdan

Ben öldükten sonra

O, yalnız şiir yazarı

Ve yağmurlu gecelerde

Elleri cebinde gezerdi

Yazık diyecek

Hatıra defterimi okuyan

Ne talihsiz adammış

İmanı gevremiş parasızlıktan (Uslu, 2018: 37)

“Öldükten Sonra” diye adlandırdığı bu şiirde öldükten sonra arkasından hayatını dinleyen veya okuyan insanların onun hakkındaki düşünceleri için tahminde bulunmuştur.

Uslu Türk Edebiyatının en verimli şairlerinden biri olmayı genç yaşta ölmesine rağmen başarmıştır. Dönemin koşullarından dolayı hayatında her zaman engellerle karşılaşan şair, bir de verem hastalığına yakalanınca hikâyesi çok daha acı hâle gelmiştir. Ölmeden önce öleceğini bilmek ve öleceği günü sadece şiir yazarak beklemek başlı başına elem dolu olmuştur. Büyük bir yıkımın arkasında güçlkle ayakta durmaya çalışan Genç Türkiye’nin özellikle ilk yıllarında nüfusun büyük bir kısmı ekonomik sıkıntılar yaşamış, hastalıklarla baş edememiş hayatlarını yoksulluk içinde geçirmiştir.

Uslu'nun yazdığı şiirler sayesinde dönemin koşullarını tahmin edilebilse de yaşantısının şiirlerine yansıyan kısmından daha da zor olduğunu düşünülmektedir.

6. SONUÇ

Yeniliklerle dolu olan Cumhuriyetin ilk yıllarında şiir dünyasına da yeni bir perspektif eklenmiş bu da Garip Akımı'nın getirdiği sürrealist düşünce tarzının etkisiyle olmuştur. Muzaffer Tayyip'in de desteklediği bu akım, sokaktaki insanın yaşamını ve 'Küçük Adam'ın şiirini yazma amacını taşımıştır. 'Şiirde insanı aramak' vizyonunu oluşturan Muzaffer Tayyip genç yaşta ölmesine rağmen bu akımın şairleri arasında sayılabilmektedir. Şiirde sadelik ve kullanılan öz anlamlarını barındıran kelimeler sayesinde yazılan şiirlerin temaları kolayca anlaşılabilmiş, bu da dönemin yoksulluğunu şiirlerinde sıkça işleyen Muzaffer Tayyip'in anlatmak istediklerini kolayca anlamamızı sağlamıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında dünyaya gelmiş olan Muzaffer Tayyip Uslu'nun hayatı üzerinden dönemin yoksulluğu tahlil edilmiş, gerek yazdığı şiirler gerek yakalandığı veremi parasızlık yüzünden atlatamamış olması, kısacık ömrünü Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki yoksullukla ilişkilendirmemizi sağlamıştır. Yıkılan büyük bir imparatorluğun ardından ayakta durmaya çalışan genç "ulus devlet" in ilk yılları şairin kısacık ömrü gibi savaşlarla, ekonomik çöküntülerle, insani yıkımlarla geçmiştir. Aslında dünyanın en karanlık yıllarına tanıklık eden bu dönemde bütün dünyada baş gösteren bir yoksulluğun olması ve ülkeler arasındaki sürekli savaş durumu, acı dolu insan yaşamlarına tanıklık etmiştir. Uslu'nun şiirlerinde sıkça değindiği parasızlık ve açlık kavramlarıyla dönemin ekonomisine ayna tutarak dönem hakkında fikir oluşturmamızı sağlamıştır.

Edebiyat-Ekonomi ilişkisi bağlamında yaptığımız bu tahlil çabası iktisadın sosyal bir bilim olduğu ve hayattan beslenen edebiyatla ilişkilendirilebileceği anlaşılmıştır. Ekonomik sıkıntıları hayatında yaşayan şair bunu edebiyat bağlamında şiirlerine yansıtmış ve şiirleri sayesinde dönemin ekonomisinin insan yaşamı üzerine etkilerini anlamamızı kolaylaştırmıştır.

KAYNAKÇA

Akyıldız, Hüseyin ve Ömer Eroğlu, (2004), *Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Uygulanan İktisat Politikaları*, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, cilt: 9, sayı: 1, ss. 44-46, Isparta.

Ayan, Ebubekir, (2017), *Tek Parti Döneminde Sınai Kalkınma Politikalarının Gelişimi Ekonomi-Politik Bir İnceleme*, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:18, Sayı:2, ss. 272-280, Sivas.

Aydın, Halil İbrahim ve İlker İşler, (2016), *Bir "Garip" Orhan Veli Kanık: Şiirleri Bağlamında İktisat-Edebiyat İlişkisi*, Uluslararası Edebiyat ve Toplum Sempozyumu, Bartın.

Benzer, Mehmet Hanifi, (2011), *Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türkiye Ekonomisi* <http://www.tuicakademi.org/cumhuriyetin-ilk-yillarinda-turkiye-ekonomisi/> (Erişim Tarihi: 24.04.2018)

Çalışkan, Adem, (2010), *Ana Çizgileriyle Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Teorik Bir Yaklaşım (1923-1960)*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, cilt: 3, Sayı: 10, Aralık, Samsun.

Erdoğan, Yılmaz, (2013), *Kelebeğin Rüyası*, Doğan Kitap, İstanbul.

Kalabak, Ali Yasin, (2014), *Osmanlı'nın Son Dönemi'nin Sosyo Ekonomik Buhranları ve Mali Emperyalizm*, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, cilt:14, Sayı: 27, ss.318-319, Konya.

Kara, Ömer Tuğrul, (2013), *Türkçenin Kuralları Dışına Çıkan Bir Topluluk: İkinci Yeniciler*, Tarih Okulu Dergisi, cilt: 6, Sayı: 14, İzmir.

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Büyük Şiirlerin ‘Küçük Adamı’: Muzaffer Tayyip Uslu ve Dönem Ekonomisine Ayna Tutan Şiirleri

Karabıçak, Mevlüt, (2000), *Türkiye’de Ekonomik İstikrarsızlığın Tarihsel Gelişim Süreci*, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 2, ss.47-53, Isparta.

Karadeniz, Mustafa, (2015), *Cemal Süreya’nın Şiir Estetiğinde Poetik Sadakat: Poetika ve Şiir Arasındaki Mütakabiliyet*, Malatya: İnönü Üniversitesi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Kazgan, Gülten, (2013), *Tanzimat’tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 5. Baskı, İstanbul.

Mumcu Ay, Yasemin, (2009), *Garip Movement in Turkish Poetry*, International Periodical Forthe Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume:4, pp.1230-1245.

Özbek, Seda, (2012), *Orhan Veli’nin İzinde Bir ‘‘Garip’’: Muzaffer Tayyip Uslu*, The Journal of Academia Social Science Studies International Journal of Social Science, Volume: 5, Issue: 2, pp. 216-217.

Öztürk, İbrahim Mert, (2013), *İkinci Dünya Savaşı Türkiye’sinde Olağanüstü Ekonomik Kararlar: Milli Korunma Kanunu ve Varlık Vergisi*, Tarih Araştırmalar Dergisi, Cilt: 32, Sayı: 54, ss. 135-166, Ankara.

Sönmez, Asuman ve Fırat Şimşek, (2011), *Cumhuriyet’in Kuruluşundan Günümüze Türkiye Ekonomisinde Yaşanan Gelişmelerin Küçük Ölçekli Bir Aile İşletmesi Üzerindeki Etkileri*, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2, ss. 95-96, Çanakkale.

Uslu, Muzaffer Tayyip, (2018), *Şimdilik*, Yapı Kredi Yayınları, 7. Baskı, İstanbul.